

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MAŁGORZATA MOTYLOW

KAP.410.001.14.2020

Tadeusz Kościński
Minister Finansów

Ministerstwo Finansów,
ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001 - Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
NIK@NIK.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Finansów (dalej: MF) ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tadeusz Kościński - Minister Finansów ¹ od 15 listopada 2019 r. (dalej: Minister). Wcześniej Jerzy Kwieciński - Minister Finansów, Inwestycji i Rozwoju ² od 20 września 2019 r. do 15 listopada 2019 r., Mateusz Morawiecki - Prezes Rady Ministrów ³ od 30 sierpnia 2019 r. do 20 września 2019 r., Marian Banaś - Minister Finansów ⁴ od 4 czerwca 2019 r. do 30 sierpnia 2019 r., Teresa Czerwińska - Minister Finansów ⁵ - od 9 stycznia 2018 r. do 4 czerwca 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontroler	Krzysztof Aleksander Matuszek, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/31/2020 z 6 lutego 2020 r.

(dowód: akta kontroli str.1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2019, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 84 - Środki własne Unii Europejskiej. Ocenie podlegały w szczególności:
Zakres kontroli	<ul style="list-style-type: none">– planowanie i realizacja wydatków budżetu państwa,– sporządzanie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych,– prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do wydatków oraz związanych z nimi zobowiązań,– realizacja zadań dysponenta części w zakresie terminowego opracowania i przekazania odbiorcom sprawozdań sporządzanych w ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych. <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– analizy realizacji wydatków budżetu państwa,– kontroli prawidłowości dokonanych blokad,– kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,

¹ Postanowienie Prezydenta RP z dnia 15 listopada 2019 r. nr 1131.24.2019 o powołaniu w skład Rady Ministrów (M.P. poz. 1092).

² Postanowienie Prezydenta RP z dnia 19 września 2019 r. o powołaniu Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju nr 1131.19.2019 (M.P. poz. 859) oraz Postanowienie Prezydenta RP z dnia 19 września 2019 r. o odwołaniu Ministra Inwestycji i Rozwoju nr 1131.18.2019 (M.P. poz. 858).

³ Na podstawie art. 36 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1171).

⁴ Postanowienie Prezydenta RP z dnia 3 czerwca 2019 r. o zmianie w składzie Rady Ministrów nr 1131.7.2019 (M.P. poz. 477) oraz Postanowienie Prezydenta RP z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie w składzie Rady Ministrów nr 1131.15.2019 (M.P. poz. 778).

⁵ Postanowienie Prezydenta RP z dnia 9 stycznia 2018 r. nr 1131.2.2018 o zmianie w składzie Rady Ministrów (M.P. poz. 29) oraz Postanowienie Prezydenta RP z dnia 3 czerwca 2019 r. o zmianie w składzie Rady Ministrów nr 1131.6.2019 (M.P. poz. 476).

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. dalej: ustawa o NIK.

- szczegółowej kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad realizacją budżetu państwa w ramach części 84 - Środki własne Unii Europejskiej.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2019 r., w części 84 - Środki własne Unii Europejskiej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych, we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie wykryto nieprawidłowości.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wydatki

1.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

W części 84 – Środki własne Unii Europejskiej realizowane były wydatki dotyczące składki jaką Polska przekazuje do budżetu Unii Europejskiej (dalej: UE) w ramach tzw. *systemu środków własnych Unii Europejskiej*. W 2019 r. składkę obliczono zgodnie z metodologią UE. Do środków własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami⁹ zalicza się następujące kategorie wydatków:

- wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie dochodu narodowego brutto (dalej: środki własne z tytułu DNB),
- wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie podatku VAT (dalej: środki własne z tytułu VAT),
- tradycyjne środki własne (ang. *traditional own resources* - TOR) dalej TŚW,
- wpłata z tytułu rabatu brytyjskiego,
- mechanizmy korekcyjne polegające na obniżeniu wpłat opartych na DNB.

Wysokość składki dotyczącej środków własnych z tytułu DNB jest kalkulowana poprzez podzielenie niepokrytych potrzeb budżetowych UE pomiędzy państwa członkowskie UE, proporcjonalnie do udziału DNB danego państwa członkowskiego w sumie DNB wszystkich państw członkowskich. Zgodnie z klasyfikacją wydatków budżetu państwa ujmowane są one w § 8510 – *wpłata obliczona na podstawie Dochodu Narodowego Brutto*.

⁷ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ W latach 2014-2020 system ten funkcjonuje w oparciu o następujące przepisy:

- decyzję Rady z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (2014/335/ UE, Euratom), (Dz. Urz. UE L 168 z 7 czerwca 2014 str. 105),

- rozporządzenie Rady (UE, Euratom) Nr 609/2014 z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie metod i procedur udostępniania tradycyjnych zasobów własnych, zasobów własnych opartych na VAT i zasobów własnych opartych na DNB oraz w sprawie środków w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych (Dz. Urz. UE L 168 z 7 czerwca 2014, str. 39, ze zm.).

Wysokość składki z tytułu VAT określa się przez zastosowanie jednolitej stawki, wyznaczonej przez KE do zharmonizowanej podstawy VAT, obliczonej przez państwo członkowskie w zgodzie z zasadami wspólnotowymi. Wpłaty te ujmowane są w § 8520 – *wpłata obliczona, zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów Unii Europejskiej, na podstawie podatku od towarów i usług.*

Do tradycyjnych środków własnych wlicza się opłaty celne pobierane w odniesieniu do handlu z państwami nieczłonkowskimi na podstawie Wspólnej Taryfy Celnej. Do końca roku gospodarczego 2016/2017 w skład TŚW wchodziły także opłaty cukrowe nakładane na producentów cukru i izoglukozy oraz przetwórców w ramach wspólnej organizacji rynku cukru. W odniesieniu do tradycyjnych środków własnych Unii Europejskiej państwa członkowskie odprowadzają do budżetu ogólnego UE 80% pobranych opłat, natomiast pozostałe 20% zatrzymują jako tzw. *koszty poboru*. Opłaty te ujmowane są w § 8530 – *wpłaty z tytułu udziału w opłatach celnych i rolnych.*

Wpłata z tytułu rabatu brytyjskiego oznacza finansowanie przez wszystkie kraje członkowskie mechanizmu korekty brytyjskiej wpłaty do wspólnotowego budżetu UE z tytułu środka własnego VAT i DNB. Udział Niemiec, Niderlandów, Austrii i Szwecji w finansowaniu tego mechanizmu został zredukowany do 25% wysokości pełnej kwoty wpłaty. W klasyfikacji wydatków budżetu państwa jest on ujmowany w § 8560 – *wpłata z tytułu finansowania rabatu brytyjskiego.*

Wpłata na finansowanie mechanizmów korekcyjnych (obniżenie wkładów opartych na DNB) ustalonych na lata 2014-2020 dla Danii, Niderlandów i Szwecji oraz na lata 2014-2016 dla Austrii. W klasyfikacji wydatków budżetu państwa, została ujęta w § 8570 – *wpłata z tytułu finansowania obniżki wkładów opartych na DNB.*

(dowód: akta kontroli str. 3-22)

Całkowita szacowana wysokość składki na 2019 r. wyniosła 21 157 223,0 tys. zł¹⁰ i została obliczona na podstawie przedłożonego przez KE projektu budżetu UE na 2019 r. wyrażonego w euro, który zakładał wysokość polskiej wpłaty na poziomie 4 948,5 mln euro.

W ustawie budżetowej na rok 2019¹¹ (dalej: ustawa budżetowa) w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej wydatki zaplanowano w kwocie 19 157 223,0 tys. zł, a kwotę 2 000 000,0 tys. zł umieszczono w rezerwie celowej¹². Decyzję o umieszczeniu części środków na zapłatę polskiej składki do budżetu UE w rezerwie celowej podjęto w związku z występującymi w poprzednich latach znaczącymi zmianami wysokości polskiej składki do budżetu UE oraz mając na względzie optymalizację zarządzania skutkami uchwalonych w 2019 r. korekt budżetowych UE.

Ponadto, w budżecie państwa przewidziano rezerwę celową¹³ w kwocie 1 050 000,0 tys. zł na sfinansowanie skutków wyjścia Wielkiej Brytanii z UE.

(dowód: akta kontroli str. 3-22, 145-176)

¹⁰ Kwota przeliczona przy uwzględnieniu przyjętego na posiedzeniu Komitetu Doradczego ds. Środków Własnych UE kursu - 4,2755 zł/euro. W przyjętym budżecie UE na 2019 r. polska składka wyniosła 4 934,2 mln euro, co odpowiada kwocie 21 224 mln zł. Kursem przyjętym do przeliczenia składki był referencyjny kurs wymiany walut, opublikowany przez Europejski Bank Centralny w Dzienniku Urzędowym UE, z ostatniego dnia notowania w roku kalendarzowym poprzedzającym dany rok budżetowy. W 2019 r. kurs płatności składki wynosił 4,3014 zł/euro.

¹¹ Ustawa budżetowa na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz. U. poz. 198).

¹² Cz. 83 poz. 8 Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

¹³ Cz. 83 poz. 30 Środki na uzupełnienie wpłat do budżetu UE w związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z UE.

W odniesieniu do roku 2019 KE przedłożyła projekty pięciu korekt do budżetu ogólnego UE:

- korekta nr 1 – rozliczenie nadwyżki za 2018 r. – zmniejszenie składki członkowskiej dla Polski o 55 166 751 euro (z tytułu DNB),
- korekta nr 2 – przekazanie dodatkowych środków na zobowiązania w programach Horyzont 2020 oraz Erasmus+ - bez skutków finansowych,
- korekta nr 3 – uruchomienie Funduszu Solidarności na niwelowanie skutków powodzi i silnych deszczy w Austrii, Rumunii i we Włoszech – wzrost składki dla Polski o 8 981 921 euro (z tytułu DNB),
- korekta nr 4¹⁴ - aktualizacja podstaw środków własnych z tytułu VAT i DNB, prognozy tradycyjnych środków własnych oraz wielkości rabatu brytyjskiego, a także obniżenie środków na zobowiązania i płatności w działach 1a, 1b, 3 i 4 oraz zmiany w budżetach instytucji w związku z planowanym Brexitem - wzrost składki o 184 677 628 euro,
- korekta nr 5¹⁵ - została wprowadzona w związku z brakiem porozumienia Rady i Parlamentu Europejskiego co do korekty nr 4 i dotyczyła ponownej aktualizacji podstaw środków własnych z tytułu VAT i DNB, prognozy tradycyjnych środków własnych oraz wielkości rabatu brytyjskiego – wzrost składki o 186 418 701 euro.

W 2019 r. ostatecznie zostały uchwalone korekty budżetu UE nr 1-3. W efekcie przyjętych korekt polska składka do budżetu UE została ustalona na ok. 4 888,0 mln euro, tj. ok. 21 052,2 mln zł.

Ponadto w czerwcu 2019 r. w związku aktualizacją danych makroekonomicznych wystąpiła dodatkowa wpłata składki w wysokości 193,7 mln zł (w tym zmniejszenie składki z tytułu środka własnego DNB w kwocie ok. 236,7 mln zł oraz wzrost z tytułu środka własnego VAT o ok. 430,4 mln zł).

W związku z ww. zmianami w limicie wydatków części 84 powstał niedobór środków.

Minister Finansów decyzjami w sprawie zmian w budżecie zwiększył w 2019 r. limit wydatków części 84 o 2 610 000,0 tys. zł. z tego:

- o 2 000 000,0 tys. zł ze środków rezerwy celowej budżetu państwa¹⁶ z przeznaczeniem na uzupełnienie płatności polskiej składki do budżetu UE z tytułu środka własnego DNB, VAT, rabatu brytyjskiego oraz korekty wkładów DNB,
- o 610 000,0 tys. zł ze środków rezerwy celowej budżetu państwa¹⁷, na podstawie opinii Komisji Finansów Publicznych w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej, na zapłatę polskiej składki do budżetu UE z tytułu środka własnego DNB oraz z tytułu udziału w opłatach celnych.

Z przyznanych w części 84 środków z rezerw celowych wykorzystano kwotę 2 562 691,6 tys. zł, tj. 98,2%.

(dowód: akta kontroli str. 3-22, 145-176, 446-456)

Na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3, ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁸ (dalej: ufp) w trakcie 2019 roku dysponent części 84 dokonał dwóch blokad wydatków w związku z nadmiarem środków w łącznej kwocie 47 308,4 tys. zł:

¹⁴ Korekta nr 4 została odrzucona przez Parlament Europejski.

¹⁵ Nie została uchwalona do końca 2019 r. W konsekwencji skutki finansowe aktualizacji baz VAT i DNB, uzgodnionych na posiedzeniu AGOR w dniu 24 maja 2019 r. winny zostać rozliczone w czerwcu 2021 r. w ramach corocznej aktualizacji podstaw VAT i DNB za lata poprzednie w oparciu o przekazane przez państwa członkowskie w 2020 r. sprawozdania (na podstawie poprzednich przepisów rozliczenie następowało w grudniu bieżącego roku budżetowego).

¹⁶ Rezerwa celowa, cz. 83 poz. 8, decyzja MF/IP6.4143.3.581.2019.MF.4207 z dnia 26.09.2019 r.

¹⁷ Rezerwa celowa, cz. 83 poz. 30, decyzja MF/WM3.4143.3.2.2019.MF.5326 z dnia 15.10.2019 r.

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

- 27 listopada 2019 r. zablokowana została kwota 20 000,0 tys. zł¹⁹,
- 18 grudnia 2019 r., zablokowana została kwota 27 308,4 tys. zł²⁰.

Niewykorzystane środki pochodziły z uruchomionej 15 października 2019 r. rezerwy celowej po jej zmianie przeznaczenia.

Blokad wydatków dokonano w związku z niższą niż planowano płatnością składki członkowskiej do budżetu UE z tytułu DNB (paragraf 8510) i niższą płatnością składki z tytułu ceł (paragraf 8530).

Minister Finansów, po dokonaniu blokad przez dysponenta części 84, decyzjami w sprawie zmian w budżecie zmniejszył plan wydatków w części 84 o 47 308,4 tys. zł (tj. o zablokowaną wcześniej łączną kwotę):

- 20 000,0 tys. zł zmniejszenie 29 listopada 2019 r.²¹ na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw²²,
- 27 308,4 tys. zł zmniejszenie 31 grudnia 2019 r.²³ na podstawie art. 24d ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019²⁴ z wydatków zablokowanych na podstawie art. 177 ust. 1 ufp utworzono rezerwę celową poz. 100.

W efekcie zmian w planie finansowym limit środków w 2019 r. w części 84 został ustalony na 21 719 914,6 tys. zł.

Ponadto Minister Finansów dokonał w części 84 jednej zmiany w planie finansowym, przenosząc wydatki między paragrafami klasyfikacji budżetowej (zwiększono wydatki z tytułu środka własnego DNB i równocześnie zmniejszono wydatki z tytułu opłat celnych).

(dowód: akta kontroli str. 446-463, 485)

Wydatki w części 84 zostały zrealizowane w kwocie 21 719 914,6 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach. Wydatki zrealizowane w roku 2019 stanowiły 116,4% wydatków roku 2018. Wyższy poziom wydatków wynikał m.in. z aktualizacji danych makroekonomicznych (wzrost wpłaty z tytułu środka własnego VAT).

(dowód: akta kontroli str. 15, 876)

W wyniku kontroli wszystkich wydatków części 84 stwierdzono, że wpłata rat składek należnych do budżetu UE dokonywana była w kwotach i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami i procedurami.

(dowód: akta kontroli str. 23-144, 177-430)

Wydatki części 84 w układzie zadaniowym zostały ujęte w ramach funkcji 4 – Zarządzanie finansami państwa i mieniem państwowym, w zadaniu 4.2. – Budżet państwa i realizacja wybranych wydatków, w podzadaniu 4.2.4. – Płatność składki członkowskiej do budżetu UE, w działaniu 4.2.4.1. – Płatność składki członkowskiej do budżetu Unii Europejskiej. W odniesieniu do wskazanego wyżej podzadania i działania określono cel: *płatności składki członkowskiej przekazywane w terminie i w prawidłowej wysokości do budżetu UE.*

Zgodnie z katalogiem funkcji, zadań, podzadań i działań, o którym mowa w § 10 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej²⁵, ze względu na kategorię wydatków, dysponent części 84

¹⁹ Cz. 84 rozdział 75850, paragraf 8510 – 3 240,0 tys. zł, paragraf 8530 – 16 760,0 tys. zł.

²⁰ Cz. 84 rozdział 75850, paragraf 8510 – 0,71 zł, paragraf 8530 – 27 308,4 tys. zł.

²¹ Decyzja MF/BP2.4143.16.4.2019.RC.

²² Dz. U. poz. 924.

²³ Decyzja MF/BP4.4143.16.4.2019.RC.

²⁴ Dz. U. poz. 2435, ze zm.

²⁵ Dz. U. poz. 1154.

odstąpił od definiowania mierników do pomiaru stopnia realizacji planów w układzie zadaniowym.

(dowód: akta kontroli str. 16)

Nadzór i kontrola dysponenta części 84, w zakresie realizacji planu w układzie zadaniowym, realizowane były na bieżąco poprzez analizę i ocenę przebiegu realizacji wydatków budżetowych. Przedmiotem tych analiz była terminowość i zgodność wydatków z ich przeznaczeniem w kontekście zmian wprowadzonych w budżecie UE i pozostałych płatności do budżetu UE, jak również zgodność dokonywanych wydatków z wewnętrznymi procedurami płatności.

(dowód: akta kontroli str. 3-22)

W roku 2015 Polska zajmowała dziewiąte, a w latach 2016-2019 ósme miejsce wśród państw Unii Europejskiej pod względem wielkości składki wpłacanej do budżetu UE.

(dowód: akta kontroli str.868-874)

Na koniec 2019 r. w cz. 84 zobowiązania nie wystąpiły.

(dowód: akta kontroli str. 467-512, 514-618)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2019 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków budżetowych. Kontrola wykazała, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ufp i aktach wykonawczych.

OBSZAR

2. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

2.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2019 r. przez dysponenta części 84 – Środki własne Unii Europejskiej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2018 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania te zostały sporządzone przez dysponenta części 84 terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w skontrolowanych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

W okresie do zakończenia kontroli, nie dokonywano korekt objętych kontrolą sprawozdań.

(dowód: akta kontroli str. 467-618)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych dysponenta części 84 - Środki własne Unii Europejskiej przeprowadzono na podstawie wszystkich dokonanych w 2019 r. 61 zapisów księgowych i odpowiadających im 61 dowodów księgowych na łączną kwotę 21 719 914,6 tys. zł. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta części 84 prowadzone były nieprawidłowo.

(dowód: akta kontroli str. 21-144, 177-430, 641-642)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę sporządzenia skontrolowanych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które pozwoliłyby na stwierdzenie, że księgi te, obejmujące zapisy dotyczące wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, prowadzone były nieprawidłowo. Sprawozdania przekazują prawdziwy obraz wydatków, a także należności i zobowiązań na koniec 2019 r. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym²⁶.

OBSZAR

3. Sprawozdania sporządzane w ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej

Opis stanu
faktycznego

W ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej w MF, w 2019 r. sporządzono następujące sprawozdania:

- miesięczne sprawozdania sporządzane na podstawie art. 6 ust. 4 lit. a i b rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 609/2014 w sprawie metod i procedury udostępniania tradycyjnych zasobów własnych,
- sprawozdanie roczne Polskiej Administracji Celnej o działalności i wynikach kontroli za 2016 r. dotyczące systemu środków własnych Wspólnot sporządzone na podstawie art. 6 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE, Euratom) Nr 608/2014²⁷,
- sprawozdanie z wyliczenia podstaw środka własnego VAT, przekazane na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1553/89²⁸.

Sprawozdania były przekazywane do KE w terminach określonych w przepisach, na podstawie których sporządzano te dokumenty.

(dowód: akta kontroli str.683-721, 723-759, 762-766)

W 2019 r., w MF prowadzony był rejestr w ramach systemu informatycznego Komisji Europejskiej OWNERS służącego do wymiany on-line informacji, które dotyczą

²⁶ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1393, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773) oraz z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1793, ze zm.).

²⁷ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) Nr 608/2014 z 26 maja 2014 r. określające środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (Dz.U. UE L 168 z 07.06.2014 r., str. 29).

²⁸ Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) Nr 1553/89 z dnia 29 maja 1989 r. w sprawie ostatecznych jednolitych warunków poboru środków własnych pochodzących z podatku od wartości dodanej (Dz.U. UE L 155 z 07.06.1989 r., str. 9, ze zm.).

spraw o wykrytych nieprawidłowościach i nadużyciach finansowych w zakresie tradycyjnych środków własnych Unii Europejskiej. Rejestr prowadzony jest w odniesieniu do spraw powyżej 10.000 EUR, dotyczących tradycyjnych środków własnych Unii Europejskiej, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Nr 608/2014 określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej²⁹.

Badanie terminowości zgłaszania do KE informacji o wykrytych nieprawidłowościach i nadużyciach finansowych, które przeprowadzono na próbie 28 spraw, tj. 20% zarejestrowanych w 2019 r. w systemie OWNRES spraw (zarejestrowano 140 spraw) wykazało, że wszystkie sprawy zostały zatwierdzone w terminie określonym w art. 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Nr 608/2014 określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej, tj. w ciągu dwóch miesięcy po zakończeniu każdego kwartału, w którym wykryto nieprawidłowość lub nadużycie.

(dowód: akta kontroli str.619-639)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania dysponenta części 84 dla zapewnienia kompletności i terminowości sporządzania sprawozdań w ramach systemu kontroli środków własnych UE.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji budżetu w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej w 2019 r., Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie³⁰ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Najwyższa Izba Kontroli informuje, że wystąpienia pokontrolne po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. stanowią podstawę sporządzenia *Analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 r.*, której terminowe przedłożenie jest obowiązkiem Najwyższej Izby Kontroli określonym w art. 226 ust. 2 Konstytucji. Realizacja ustrojowego obowiązku Najwyższej Izby Kontroli w stosunku do Sejmu, umożliwiająca dochowanie przez Sejm terminu określonego w art. 226

²⁹ Przepisy dotyczące informowania o nadużyciach i nieprawidłowościach o wartości powyżej 10.000 EURO mających wpływ na należności dotyczące tradycyjnych zasobów własnych weszły w życie w dniu wejścia w życie decyzji 2014/335/UE, Euratom w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (art. 9 rozporządzenia Rady Nr 608/2014 w zw. z art. 11 decyzji Rady 2014/335/UE).

³⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

ust. 2 Konstytucji, stanowi realizację ważnego interesu społecznego. Wobec powyższego, na podstawie art. 15z z ust. 4 pkt 2 w zw. z ust. 1 pkt 10 i ust. 7 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³¹, organ kontrolowany zobowiązany jest w terminie określonym w art. 54 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnieść zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego albo poinformować w tym terminie o niewniesieniu zastrzeżeń.

Warszawa, dnia kwietnia 2020 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Małgorzata Motylow

.....
Podpis

³¹ Dz.U. poz.374, 567 i 568.